

LETNO POROČILO O PODELJEVANJU LICENC ZA ORGANIZIRANJE IN PRODAJO TURISTIČNIH ARANŽMAJEV TURISTIČNIM AGENCIJAM LETA 2016

1. UVOD

Gospodarska zbornica Slovenije ima, na osnovi Zakona o spodbujanju razvoja turizma, Uradni list RS št. 2/2004 in Pravilnika o načinu in postopku pridobitve licenc za opravljanje dejavnosti organiziranja turističnih aranžmajev in prodaje turističnih aranžmajev ter o vsebini in načinu vodenja registra izdanih licenc, Uradni list RS št. 55/04, podeljeno koncesijo za podeljevanje licenc turističnim agencijam. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je, na temelju izvedenega javnega razpisa, Uradni list RS št. 41/2016, z odločbo št. 322-28/2015/7 z dne 27.05.2016 in na podlagi podpisa Pogodbe o podelitvi javnega pooblastila št. 322-28/2015, izbralo Turistično gostinsko zbornico - GZS za nosilca javnega pooblastila. Izvajalec je Turistično gostinska zbornica pri GZS, ki podeljuje licence za dejavnost organiziranja in za dejavnost prodaje turističnih aranžmajev. Na desetih rednih in dveh korespondenčnih sejah v letu 2016 so sodelovali člani komisije: Sandi Brataševc, Milena Jagarinec in Snežana Škerbinc. Vsi podatki uporabljeni pri analizi, so zajeti iz tega registra. Pogoji za pridobitev licence za organiziranje in licence za prodajo turističnih aranžmajev so v osnovi enaki. Razlika je v tem, da posrednikom turističnih potovanj ni treba skleniti zavarovanja za nesolventnost in zavarovanja zaradi neizvajanja ali neustreznega izvajanja pogodbenih obveznosti, saj za izvedbo potovanja jamči organizator.

2. PODELJENE LICENCE ZA DEJAVNOST ORGANIZIRANJA IN PRODAJE TURISTIČNIH ARANŽMAJEV OD 01.12.1998 DO 31.12.2016¹

Od začetka podeljevanja licenc turističnim agencijam do 31.12.2016, je bilo skupaj podeljenih 2.098² licenc za dejavnost organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev, odvzetih je bilo 1.073 ali 51 odstotka, veljavnih je 1025 licenc ali 49 odstotka. **V Sloveniji je skupaj registriranih 553 turističnih agencij z licenco, od tega je 471 (85%) turističnih agencij, ki imajo po dve licenci, tako za organiziranje kot tudi za prodajo in 82 oziroma šestina (15%) turističnih agencij, ki imajo po eno licenco in se ukvarjajo samo s posredovanjem oziroma prodajo turističnih aranžmajev.** Turističnih agencij je torej toliko kot je vseh posrednikov potovanj, saj imajo vsi organizatorji potovanj tudi licenco za posredovanje aranžmajev. (Tabela 1, in Graf 1 v prilogi, stran 11)

3. TRENDI PRI PODELJEVANJU LICENC

V prvih dveh letih, od uveljavitve Zakona o turizmu do konca leta 2000, je bilo podeljenih 240 licenc za organiziranje in prodajo, na trgu je delovalo 129 licenciranih turističnih agencij. To so bile v večini uveljavljene agencije, ko so zaposlovale ustrezen kader z

¹ Podatki o številu podeljenih licenc so vzeti iz registra izdanih licenc, na dan 30.12.2016.

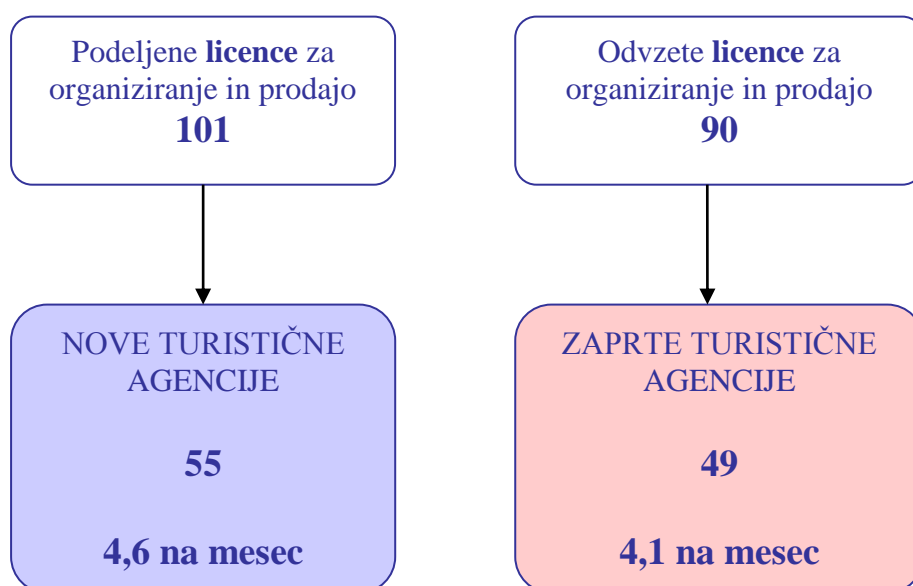
² V številu (2.098 in 1.073) so zajete tudi licence tistih turističnih agencij, ki so po petih letih podaljšale licenco za nedoločen čas, to pomeni, da so licenco za določen čas vrnile in pridobile novo za nedoločen čas. Dejansko je bilo agencijam, ki so prenehale poslovati, odvzetih okoli 771 licenc.

izkušnjami pri organiziranju in prodaji turističnih aranžmajev, imele so tudi urejene turistične poslovalnice dostopne strankam. Zatem je na leto na novo pridobilo licenco od 22 do 35 agencij, leta 2004 se je število podeljenih licenc povečalo za 148, vrata je odprlo 87 novih agencij, leta 2005 pa je bilo podeljenih rekordnih 269 licenc, kar pomeni, da se je število agencij na trgu v enem letu povečalo za 147 ali za 52%. Od leta 2006 do 2008 in od 2010 do 2013 je trend rasti v povprečju čez 50 agencij na leto, indeks rasti 108. Leta 2009 je bilo podeljenih manj licenc, več agencij je tudi vrnilo licenco, zabeležen je bil nižji indeks rasti (107), ki se je v letu 2014 ponovil, v letu 2015 pa je bil najnižji od začetka podeljevanja licenc (106). **V letu 2016 je indeks rasti isti kot prehodno leto (106). Tako kot v zadnjih petih letih je na novo začelo poslovati preko 50 agencij, trend povečevanja pa je izrazitejši v prvi polovici leta.** (Pregled licenc TA od leta 1999 do 2014, Tabela 2, Graf 2 v prilogi, stran 12)

Glavni razlogi za silovito povečanje števila licenciranih turističnih agencij leta 2004 in 2005 so bili:

- **Inšpekcijski nadzor**
Organiziran je bil inšpekcijski nadzor na turističnem trgu, kar je ponudnike letovanj in potovanj, ki so poslovali na črno, primoralo, da so pridobili ustrezne licence.
- **Prokuristi**
Novi turistični podjetniki so na Ministrstvu za gospodarstvo izposlovali pravno možnost, da turistične agencije lahko za vodjo dejavnosti imenujejo prokurista, ki v agenciji ni zaposlen. Tako je lahko turistično agencijo odprl kdorkoli, brez ustreznih izkušenj pri organiziranju in prodaji turističnih aranžmajev, ki tudi ne zaposluje kadrov s praktičnimi izkušnjami, kot jih za vodjo dejavnosti predpisuje Zakon o spodbujanju razvoja turizma.
- **Podeljevanje licenc za nedoločen čas**
Do leta 2004 so bile licence podeljene za pet let, po novem zakonu iz leta 2004 pa za nedoločen čas, zato so agencije licenco za določen čas vrnilo in pridobile novo za nedoločen čas (do nadgradnje registra so bile podeljene nove številke licenc).

4. PODELJENE IN ODVZETE LICENCE ZA DEJAVNOST ORGANIZIRANJA IN PRODAJE TURISTIČNIH ARANŽMAJEV LETA 2016

- **Leta 2016 je bilo skupaj podeljenih 101 licenc, na novo je začelo poslovati 55 turističnih agencij, od tega je 45 agencij pridobilo obe licenci, tako za organiziranje kot tudi za prodajo turističnih aranžmajev, 10 agencij je pridobilo licenco le za prodajo in ena posredniška agencija še za organiziranje. Od vseh podeljenih licenc je slaba polovica (46 ali 46%) podeljenih za organiziranje in dobra polovica (55 ali 55%) za posredovanje turističnih aranžmajev.**
- Slabi dve tretjini (65%) ali 66 licenc je bilo podeljenih na seji in dobra tretjina (35%) ali 35 licenc na osnovi pogojnega sklepa s pozivom za dopolnitev vloge.
- **Devetinštiridesetim turističnim agencijam je bilo skupaj odvzetih 90 licenc, od tega 41 za dejavnost organiziranja in 49 za dejavnost prodaje. Petintrideset agencij je vrnilo obe licenci, tako za organiziranje kot tudi za prodajo, štirinajst vrnjenih licenc je bilo le od posrednikov, šest agencij pa je vrnilo licenco za organiziranje in se ukvarjajo samo še s posredovanjem turističnih aranžmajev, za kar ne potrebujejo zavarovanja za nesolventnost in zavarovanja za čisto premoženjsko škodo.**

(Podeljene in odvzete licence, Tabela 3, Graf 3a in Graf 3b v prilogi, stran 13)

- Leta 2016 se nadaljuje trend povečevanja ponudnikov turističnih aranžmajev za 6% (enako kot leta 2015, ko je začelo na novo poslovati 57 ali v povprečju 4,8 agencij na mesec in prenehalo 38 ali v povprečju 3,2 na mesec). **Leta 2016 je začelo na novo poslovati skupaj 55 oziroma v povprečju 4,6 agencij na mesec in prenehalo 49 oziroma 4,1 na mesec. Dejanska ponudba na turističnem trgu se je v enem letu povečala za 6 novih ponudnikov organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev** (leta 2015 za 19). V prvi polovici leta do konca junija je vrata odprlo 34 novih turističnih agencij in zaprlo 42, v drugi polovici leta pa manj, vrata je odprlo 21 in zaprlo 7 agencij. To pomeni, da je bil trend rasti v prvih šestih mesecih v povprečju po pet (5,6) novih agencij na mesec (sedem zaprtih na mesec), v drugi polovici leta pa tri in pol (3,5) nove agencije na mesec (1,2 zaprtih na mesec).
- **Leta 2016 je v 55 na novo registriranih agencijah manj kot polovica (45% ali 25) agencij za vodjo dejavnosti imenovala prokurista in več kot polovica (55% ali 30) direktorja oziroma zastopnika (vsi direktorji v agencijah niso redno zaposleni) ali zaposleno osebo z izkušnjami pri organiziranju letovanj in potovanj.** (Tabela 4 in Graf 4 v prilogi, stran 14). **V primerjavi z letom 2015 je imenovanje prokuristov za vodje dejavnosti v novih turističnih agencijah manjše.** Večina podjetnikov se je pri odpiranju nove agencije že v začetku odločila tako za organiziranje kot tudi za prodajo turističnih aranžmajev, kljub temu, da jih dobra polovica ne izpolnjuje z zakonom predpisanih pogojev za vodjo dejavnosti, saj nimajo ustreznih delovnih izkušenj v turizmu. To jim omogoča predvsem možnost imenovanja prokuristov za vodje dejavnosti.
- Sedemindvajset vlog je bilo zavrnjenih zaradi neizpolnjevanja več predpisanih pogojev za pridobitev licence: za vodjo dejavnosti, za poslovni prostor, niso registrirali ustrezne dejavnosti in sklenili zavarovanj za potrošnika. Dopolnjene vloge so bile v večini primerov obravnavane na eni od naslednjih sej.
- Med najpogostejšimi spremembami se pojavljajo spremembe sedeža podjetja, odpiranje in zapiranje novih poslovalnic, zamenjave vodij dejavnosti in spremembe obratovalnega časa. Vedno več je tudi sprememb oblike podjetja, samostojni

podjetniki (s.p.) se preregistrirajo v družbe z omejeno odgovornostjo (d.o.o.) ali obratno.

- Zavarovanje za nesolventnost in zavarovanje zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti obsegata letno že 942 podaljšanj zavarovanj. Skupaj je bilo v registru licenc izvedenih preko tisoč sprememb, za vsako spremembo se izdaja Pregled dokazil o izpolnjevanju pogojev za dodelitev licence. Več kot polovico agencij je treba do trikrat pozvati naj podaljšajo zavarovanja. Garantno pismo za primer nesolventnosti je po evropski Direktivi o paketnih potovanjih zavezujoče za vse države članice EU.

5. KLJUČNI PROBLEMI

Ključni problemi pri podeljevanju licenc ostajajo isti kot leto prej, saj se zakon ni spreminjal.

5.1. Podeljevanje licenc za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev turističnim agencijam

Združenje turističnih agencij Slovenije je že na 18. seji upravnega odbora ZTAS 20.08.2012 sprejelo sklep in pozvalo pristojne na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo in na Ministrstvu za javno upravo, da upoštevajo predlog pripravljenih sprememb Zakona o spodbujanju razvoja turizma, ki ga je pripravilo turistično gospodarstvo (ZTAS) in po katerem se za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev v turističnih agencijah pridobijo licence, ki so predpisane v skoraj vseh državah Evropske Unije (v 21 državah EU je obvezno, v dveh agencija pridobi certifikat o registraciji), od tega v vseh vodilnih turističnih velesilah: Francija, Italija, Grčija, Španija, Nemčija, Velika Britanija,...), pa tudi v vzhodnih državah, ki se vedno bolj odpirajo in velikopotezno vstopajo na globalni turistični trg (Japonska, Indija, Kitajska, Rusija...). Predlog je bil s sklepom potrjen in sprejet na 9. seji upravnega odbora Turistično gostinske zbornice pri Gospodarski zbornici Slovenije 21.09.2012 in na isti seji usklajen s predstavniki Direktorata za turizem in internacionalizacijo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Evropski parlament je novembra 2015 sprejel in potrdil Direktivo o paketnih potovanjih. Države članice morajo nacionalne zakonodaje uskladiti z direktivo najkasneje do 31. decembra 2017 in uveljavljati najkasneje od 30. junija 2018 dalje.

Ministrstvo za gospodarske dejavnosti in tehnologijo je v drugi polovici novembra 2016 v javno obravnavo podalo osnutek novega Zakona o spodbujanju razvoja turizma. Poleg sprememb na področju višine, načina obračunavanja in delitve turistične takse in vodenja turističnih izletov in potovanj, so poenostavljeni tudi pogoji za opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev. Ohranja se obveznost pridobivanja licenc za organizatorje potovanj in za turistične agente, v celoti pa so deregulirani pogoji za vodjo dejavnosti v turistični agenciji (ukinjeni so predpisana izobrazba, pridobljene delovne izkušnje pri opravljanju dejavnosti in dokazilo o nekaznovanosti). Ukinjeno je tudi zavarovanje za odgovornost zaradi neizvajanja ali neustreznega izvajanja pogodbenih obveznosti (škodno zavarovanje), predpisano je zavarovanje zaradi insolventnosti organizatorja potovanj.

Turistično gostinska zbornica je na Direktoratu za turizem in internacionalizacijo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo posredovala povzetek predlogov, ki so jih k osnutku novega Zakona o spodbujanju razvoja turizma posredovali člani zbornice.

Turistično gospodarstvo predlaga, da se z zakonom ohranijo licence za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev in dosednji minimalni standardi za opravljanje dejavnosti, ki se strokovno nadgradijo, da bo zagotovljen boljši nadzor in pregled nad dejavnostjo, tako da bodo pogoji za opravljanje dejavnosti za vse zavezujoči kot v drugih evropskih državah, da bodo na podlagi evropske direktive vsi organizatorji potovanj potrošnike zavarovali (zdaj se dopušča, da šole, društva, skupnosti lahko organizirajo izlete na neprofitni osnovi brez licenc, ne da bi potrošnika na osnovi Zakona o varstvu potrošnika tudi zavarovali) in da se bodo turistične agencije lažje vključevale na domači in na zahtevne konkurenčne tuje trge, kjer imajo za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev z zakonom predpisane licence.

Podjetniki želijo profesionalno urejen trg turističnih agencij s pridobljenimi licencami in postavljenimi minimalnimi standardi za opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev, ki bodo agencijam omogočili, da bodo lahko z odlično organizacijo in strokovnimi kadri zagotavljale kakovostne storitve ter se kredibilno vključevale na domači in mednarodni trg.

Licenca je dokaz, da turistična agencija izpolnjuje minimalne standarde za opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev ter varuje potrošnika, zato ni administrativna ovira temveč nasprotno, koristi stroki in potrošnikom. Hkrati pa licence turističnim agencijam zagotavljajo kredibilnost pri partnerskem sodelovanju s podjetji (z agencijami, hotelirji, prevozniki...) doma, v drugih državah EU in izven Evrope.

Turistično gostinska zbornica pri GZS je na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo in na Ministrstvo za javno upravo že leta 2010 podala argumente za ohranitev licenc in pogojev za vodjo dejavnosti v turistični agenciji, iz katerih je razvidno, da ima večina evropskih držav, od tega vse vodilne turistične države, z zakonom predpisano pridobitev licence za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev in predpisane pogoje za vodjo dejavnosti v turistični agenciji. Navedeno je, da pogoji v Sloveniji v primerjavi s pogoji v državah EU niso bolj restriktivni, od nekaterih manj, zato ni razloga, da bi jih v Sloveniji ukinjali. Dejstvo je, da turistično razvite države na ta način regulirajo trg turističnih storitev in tudi dosegajo zavidljive rezultate na turističnem trgu. Pridobitev licence in pogoji za vodjo dejavnosti so predpisani v državah EU: Avstrija, Francija, Grčija, Italija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Estonija (licenca), Madžarska, Irska, Italija, Malta, Nemčija (vodja dejavnosti), Portugalska, Romunija, Slovaška, Slovenija, Hrvaška, Španija (licenca), Velika Britanija (licenca), Turčija. **V državah, v katerih licenca ni obvezna, pa je obvezen minimalni ustanovitveni kapital (Finska, Danska, Latvija, Švedska) in/ali visoki zneski zavarovanj, ki ga turistične agencije v Sloveniji v povprečju ne bi zmogle zagotoviti.** Podatki so razvidni iz analize. Pogoji za pridobitev licence za organizatorja potovanj v državah EU.^{3,4} V letu 2010 je bila na

³ Vir: ECTAA – The European Travel Agents and Tour Operators Associations (maj 2009), Brussels.

⁴ TGZ pri GZS: Argumenti za podeljevanje licenc turističnim agencijam in za ohranitev pogojev za vodjo dejavnosti, Finančni sklad za turistične agencije (stran 4), 09.10.2009

Postavlja se vprašanje, ali bi bila uvedba finančnega sklada, kot nadomestilo za izdajo licenc v Sloveniji, primerna rešitev, ker večina turističnih agencij nima velikega kapitala (prevoznih sredstev kot so avtobusi, ladje, letala) in se ne bi mogli več ukvarjati z agencijsko dejavnostjo. Posledice uvedbe finančnega sklada bi bile lahko usodne za trg turističnih agencij v Sloveniji. Turistične agencije v Sloveniji v povprečju ne bi zmogle zagotoviti niti minimalnega ustanovitvenega kapitala, ki je, po zadnjih podatkih ECTAA - evropskega združenja turističnih agencij, iz Bruslja v nekaterih državah EU že obvezen poleg pridobitve licenc: Španija (120.202 € za organizatorje in 180.303 € za posrednike), Velika Britanija (CAA sklad: 1 funt na potnika, ostali odvisno od prihodka), Italija (100.000 €), Portugalska (100.000 €), Belgija (Flanders: 50.000 € + 25.000 € za novo poslovalnico prva tri leta + min depozit od 25.000 do 300.000 € in Bruselj-Wallonia: 12.500 € + min depozit 50.000 € + 25.000 € na 10 zaposlenih), Nemčija (obvezna maksimalna garancija 110 mio €, Nizozemska (obvezno zavarovanje za TA 5 mio € in obvezno zavarovanje za vse

Ministrstvo za gospodarstvo in na Ministrstvo za javno upravo podana tudi primerjalna analiza Pogoji za pridobitev licence za prodajo oziroma posredovanje potovanj v državah EU.⁵ Turistično gostinska zbornica vsako leto posreduje Letno poročilo o podeljevanju licenc za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev in argumente za ohranitev licenc in pogojev za vodjo dejavnosti v turistični agenciji na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Člani Komisije za podeljevanje turističnim agencijam so izpostavili še naslednje probleme:

5.2. Število turističnih agencij

Pred uvedbo Zakona o spodbujanju razvoja turizma leta 1998 je bilo v Sloveniji registriranih preko 700 turističnih agencij. Po zadnjih podatkih konec leta 2016 v Sloveniji deluje 553 turističnih agencij z licenco. Turistični strokovnjaki so pred uvedbo licenc menili, da slovenski trg prenese okoli 300 organizatorjev in posrednikov turističnih aranžmajev. Namen zakona je bil, da se vsaj za polovico zmanjša število turističnih agencij, da agencije delujejo transparentno na osnovi pridobljenih licenc za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev, da se omogoči pregled nad tem, kdo se ukvarja z dejavnostjo (kdo so ponudniki storitev) in da so potrošniki zavarovani. Predvsem pa je bil namen uvedbe zakona da agencije vodijo strokovni kadri, ki imajo znanje in izkušnje in da se postavi standarde za kakovostni razvoj turističnih agencij.

5.3. Problem prokuristov

Na permanenten trend rasti števila turističnih agencij vpliva možnost imenovanja prokuristov za vodje dejavnosti. Iste osebe se kot prokuristi pojavljajo tudi do šestkrat v različnih agencijah. Zakon o spodbujanju razvoja turizma prokuristov ne navaja. Člani UO ZTAS - Združenja turističnih agencij Slovenije so izrazili negativno stališče do prokuristov, ki so imenovani za vodje dejavnosti v več agencijah.

5.4. Poslovni prostor

Pri najemnih pogodbah za poslovni prostor, ki so sklenjene le za par mesecev, se postavlja vprašanje, ali je po preteku roka najemniško razmerje podaljšano in kje agencije dejansko poslujejo. Sporna je tudi kvadratura najetih prostorov. Predlaga se, da se določijo minimalni standardi za poslovne prostore turističnih poslovalnic in izvajanje kontrole poslovnih prostorov. Zakon o spodbujanju razvoja turizma se v členu, ki kot pogoj za pridobitev licence predpisuje poslovni prostor, ki je dostopen strankam, dopolni z minimalnim številom obratovalnih ur na mesec in minimalno kvadraturu za poslovni prostor za turistične poslovalnice, katerih namen je, prvenstveno, delo s strankami.

5.5. Obratovalni čas

Zakon ne predpisuje minimalnega obratovalnega časa za turistične agencije. Vedno več je agencij, ki poslujejo le enkrat tedensko ali le popoldansko, pojavljajo se agencije, katerih obratovalni čas je le uro na teden. V primeru oškodovanja strank imajo na TIRS-u težave zaradi težje sledljivosti.

zaposlene), Finska (od 8.000 € naprej), Danska (ni podatka o višini), Latvija (2.845 € + garancija 8% od letne prodaje + 28.500 € za bankrot), Švedska (100.000 SEK).

⁵ Vir: ECTAA – The European Travel Agents and Tour Operators Associations (maj 2009), Brussels.

5.6. Ne-posredovanje sprememb v turističnih agencijah

S turističnih agencij pogosto ne posredujejo sprememb za vodje dejavnosti, sedež podjetja in nove poslovalnice. Večino sprememb se ugotavlja šele ob podaljšanju zavarovanj, saj se naslovi na zavarovalnih pogodbah, ki jih agencije predložijo ob podaljšanju zavarovanj, ne ujemajo z naslovi v registru izdanih licenc.

5.7. Podaljševanje in število zavarovanj

Turistične agencije z zamudo podaljšujejo z zakonom predpisano zavarovanje za nesolventnost in zavarovanje za odgovornost zaradi neizvajanja ali neustreznega izvajanja pogodbenih obveznosti. Turistično gostinska zbornica opozarja turistične agencije na določbe Zakona o varstvu potrošnikov, ki vedno bolj ščiti potrošnika in predpisuje visoke kazni za kršitelje.

Turistično gostinska zbornica je aktivno sodelovala pri pripravi Zakona o varstvu potrošnikov, ki po novem predpisuje eno zavarovanje. Na tej osnovi bo možno uveljavljati tudi spremembo v Zakonu o spodbujanju razvoja turizma, ki za pridobitev licence predpisuje zavarovanje za nesolventnost in zavarovanje zaradi neizvajanja pogodbenih obveznosti.

5.8. Lokalne turistične organizacije

Sporno je, da lokalne turistične organizacije, ki naj bi sodile med neprofitne javne zavode lahko pridobijo licenco za opravljanje pridobitne dejavnosti in teh je vedno več. ZTAS opozarja, da se financirajo iz proračuna, zato predstavljajo nelojalno konkurenco podjetnikom, saj lahko nudijo aranžmaje po nižji ceni kot agencije, ki morajo zaslužiti tudi za poslovni prostor in plače za zaposlene.

5.9. Turistična dejavnost društev, šol in verskih skupnosti

Združenje turističnih agencij Slovenije opozarja tudi na neenakopraven položaj turističnih agencij z licenco v primerjavi z društvi, šolami in verskimi skupnostmi, ki lahko organizirajo izlete in potovanja, če gre za neprofitno dejavnost. Turistične agencije z licenco morajo za organiziranje in posredovanje aranžmajev pridobiti obvezna zavarovanja, društva, šole in verske skupnosti za organiziranje in posredovanje aranžmajev ne pridobijo licence in tudi ne obveznih zavarovanj. To pomeni, da agencije z licenco zavarujejo potrošnike, nelicencirani organizatorji potovanj in letovanj pa potrošnikov ne zavarujejo.

5.10. Turistična dejavnost spletnih ponudnikov namestitev

V zadnjih letih prihaja do širitve spletnih ponudnikov namestitev in z njimi povezanih turističnih storitev, kot so Airbnb, Booking.com, Uber,..., ki ne poslujejo po predpisih kot turistična podjetja (hoteli, moteli, kampi,...). Gostov ne prijavijo, zato turistični obisk in število nočitev nista zabeležena, ne plačujejo dohodnine niti turistične takse, dejanski prihodki od turizma pa niso registrirani. Pogosto nudijo prevoz in nastanitev, povezovanje obeh storitev pa je že turistični aranžma. Novim poslovnim modelom se bo treba v prihodnosti prilagoditi, saj se trenda ne da ustaviti, zato pa je treba doseči enakopravnost ponudnikov na trgu.

6. ZAKLJUČEK

Najbolj pomembne ugotovitve so:

- **Podeljevanje licenc za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev se ohrani.**

Združenje turističnih agencij Slovenije je na 18. seji upravnega odbora ZTAS 20.08.2012 sprejelo sklep in pozvalo pristojne na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo in na Ministrstvu za javno upravo, da upoštevajo predlog pripravljenih sprememb Zakona o spodbujanju razvoja turizma, ki ga je pripravilo turistično gospodarstvo (ZTAS) in po katerem se za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev v turističnih agencijah pridobijo licence, ki so predpisane v skoraj vseh državah Evropske Unije (v 21 državah EU je obvezno, v dveh agencija pridobi certifikat o registraciji), od tega v vseh vodilnih turističnih velesilah: Francija, Italija, Grčija, Španija, Nemčija, Velika Britanija,...), pa tudi v vzhodnih državah, ki se vedno bolj odpirajo in velikopotezno vstopajo na globalni turistični trg (Japonska, Indija, Kitajska, Rusija...). Predlog je bil s sklepom potrjen in sprejet na 9. seji upravnega odbora Turistično gostinske zbornice pri Gospodarski zbornici Slovenije 21.09.2012 in na isti seji usklajen s predstavniki Direktorata za turizem in internacionalizacijo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.

- Ministrstvo za gospodarske dejavnosti in tehnologijo je v drugi polovici novembra 2016 v javno obravnavo podalo osnutek novega Zakona o spodbujanju razvoja turizma.

Turistično gostinska zbornica je pozvala člane zbornice naj podajo predloge k osnutku Zakona o spodbujanju razvoja turizma. Skupen povzetek vseh prejetih predlogov k osnutku novega Zakona o spodbujanju razvoja turizma je posredovala na Direktorat za turizem in internacionalizacijo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo. Člani UO ZTAS, ki so o novem predlogu zakona razpravljali na 2. seji UO ZTAS, so sprejeli sklep, da usklajene predloge članov UO k osnutku Zakona o spodbujanju razvoja turizma posredujejo na Direktorat za turizem in internacionalizacijo na MGRT.

Podjetniki želijo profesionalno urejen trg turističnih agencij s pridobljenimi licencami in postavljenimi minimalnimi standardi za opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev, ki bodo agencijam omogočili, da bodo lahko z odlično organizacijo in strokovnimi kadri zagotavljale kakovostne storitve ter se kredibilno vključevale na domači in mednarodni trg. **Licenca je dokaz, da turistična agencija izpolnjuje minimalne standarde za opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev ter varuje potrošnika, zato ni administrativna ovira temveč nasprotno, koristi stroki in potrošnikom. Hkrati pa licence turističnim agencijam zagotavljajo kredibilnost pri partnerskem sodelovanju s podjetji (z agencijami, hotelirji, prevozniki...) doma, v drugih državah EU in izven Evrope.**

- **Na trgu je 553 turističnih agencij, od teh 471 organizatorjev in 82 posrednikov.** Cilj pred uvedbo Zakona o spodbujanju razvoja turizma pa je bilo največ 300 turističnih agencij, gospodarstveniki so menili, da je to število optimalno za zdravo konkurenco in za kakovosten razvoj agencijske stroke v mali Sloveniji.
- **Dejavnost turističnih agencij je ena redkih dejavnosti v Sloveniji, kjer se število gospodarskih družb iz leta v leto povečuje, v letu 2016 se je število ponudnikov turističnih aranžmajev dejansko povečalo glede na preteklo leto za 6%** (indeks rasti je 106). **Ustanovitveni kapital ni predpisan, pridobitev licence za nedoločen čas za simbolni znesek 206,00 € torej ni ovira za razvoj podjetništva. Leta**

2016 je začelo na novo poslovati skupaj 55 (leto prej 57) oziroma v povprečju 4,6 agencij na mesec in prenehalo 49 oziroma 4,1 na mesec. Dejanska ponudba na turističnem trgu se je v enem letu povečala za 6 novih turističnih agencij (leto prej 19).

- Agencije zapirajo v večini podjetja in samostojni podjetniki, ki so imeli turistično agencijo registrirano le kot dodatno dejavnost k osnovni in nove agencije katere odpirajo samostojni podjetniki, ki poslujejo v povprečju dve do štiri leta.
- Turistične agencije z licenco so v neenakopravnem položaju v primerjavi z društvi, šolami, verskimi skupnostmi in lokalnimi turističnimi organizacijami, ki naj bi se ukvarjale z neprofitno dejavnostjo, zato jim za organiziranje izletov in potovanj ni treba pridobiti licenc. **Z dejavnostjo organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev se tako lahko legalno ukvarjajo tudi tisti, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev z Zakonom o spodbujanju razvoja turizma (delovne izkušnje) niti pogojev na osnovi Zakona o varstvu potrošnikov (zavarovanja).**
- Širitev spletnih ponudnikov namestitvev in z njimi povezanih turističnih storitev, kot so Airbnb, Booking.com, Uber,..., ki ne poslujejo po predpisih kot turistična podjetja (hoteli, moteli, kampi,...). Gostov ne prijavijo, zato turistični obisk in število nočitev nista zabeležena, ne plačujejo dohodnine niti turistične takse, dejanski prihodki od turizma pa niso registrirani. Pogosto nudijo prevoz in nastanitev, povezovanje obeh storitev pa je že turistični aranžma.
- Obratovni časi turističnih poslovalnic in najemne pogodbe so neustrezni. V primeru oškodovanja strank imajo na TIRS-u težave zaradi težje sledljivosti.
- **Imenovanje prokuristov za vodje dejavnosti v novih turističnih agencijah je nižje kot minulo leto.** Manj kot polovica (46%) novih agencij pridobi licenco z imenovanjem prokurista za vodjo dejavnosti, ki ni zaposlen v agenciji, tako da nihče od zaposlenih nima izkušenj pri organiziranju in prodaji turističnih aranžmajev. Večina teh agencijske dejavnosti nima registrirane kot osnovno dejavnost, povedo, da bodo turistične aranžmaje organizirali le občasno, za dodatni vir prihodka.
- Na trgu je mnogo podjetij, ki imajo poleg osnovne dejavnosti, kot dodatno, registrirano tudi dejavnost turizma in so pri statističnih analizah zajeta pod osnovno dejavnostjo (tudi prihodek). **Glede na dejstvo, da članstvo v Turistično gostinski zbornici pri Gospodarski zbornici Slovenije ni obvezno, je izgubljen pregled vseh podjetij, ki imajo registrirano turistično dejavnost, zato je z vodenjem registra izdanih licenc zagotovljen edini pregled vseh licenciranih turističnih agencij, ki se v Sloveniji dejansko ukvarjajo z dejavnostjo organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev.** Če ne bi bilo registra izdanih licenc turističnim agencijam sploh ne bi imeli pregleda nad to dejavnostjo.

Pripravila:
Milena Jagarinec

7. VIRI

Register izdanih licenc TA, TGZ - GZS, december 2016

Zapisniki sej komisije za izdajo licenc TA na TGZ - GZS

ECTAA – The European Travel Agents and Tour Operators Associations (maj 2009), Brussels.

8. PRILOGE

Tabela 1: Licence TA, stanje 31.12.2016

Tabela 2: Pregled licenc od leta 1999 do 31.12. 2016

Tabela 3: Podeljene licence TA leta 2016

Tabela 4: Vodje dejavnosti v novih TA leta 2016

Tabela 5: Pregled sej Komisije za licence leta 2016

Argumenti za podeljevanje licenc turističnim agencijam in za ohranitev pogojev za vodjo dejavnosti (interno)

Pogoji za pridobitev licence za organizatorja potovanj v državah EU (interno)

Pogoji za pridobitev licence za prodajo potovanj v državah EU (interno)

Graf 1: Turistične agencije z licenco v Sloveniji, stanje 31.12. 2016

Graf 2: Pregled licenc TA od leta 1999 do 31.12. 2016

Graf 3a: Razmerje med podeljenimi licencami za organiziranje in prodajo leta 2016

Graf 3b: Razmerje med podeljenimi in odvzetimi licencami TA leta 2016

Graf 4: Vodje dejavnosti v novih TA leta 2016

PRILOGA 1

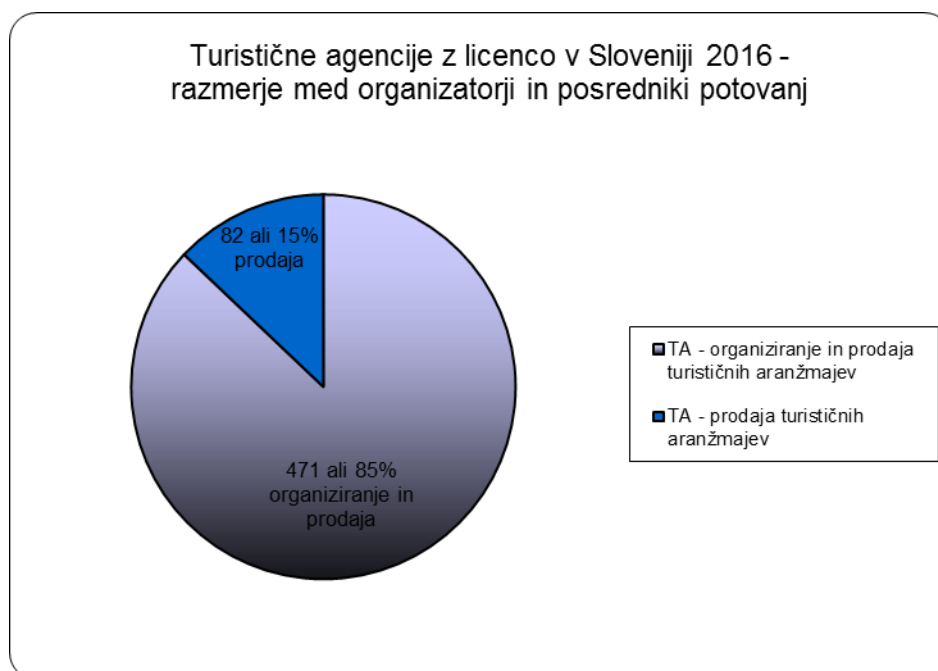
Licence TA, stanje 31.12.2016

	Število licenc
Podeljene licence od 1999 do 31.12.2016*	= 2.098
Odvzete licence od 1999 do 31.12.2016*	- 1.073
Veljavne licence za organiziranje in prodajo TA	= 1.025
Veljavne licence za prodajo turističnih aranžmajev	553
Veljavne licence za organiziranje turističnih potovanj**	- 471
TA, ki se ukvarjajo samo s prodajo turističnih aranžmajev	= 82

Tabela 1: Licence za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev 31.12.2016

* V številu podeljenih in odvzetih licenc so zajete licence turističnih agencij, ki so po petih letih podaljšale licenco za nedoločen čas, to pomeni, da so licenco za določen čas vrnile in pridobile novo za nedoločen čas. Dejansko je bilo agencijam, ki so prenehale poslovati, odvzetih okoli 771 licenc.

** Vsi organizatorji potovanj imajo tudi licenco za prodajo turističnih aranžmajev.

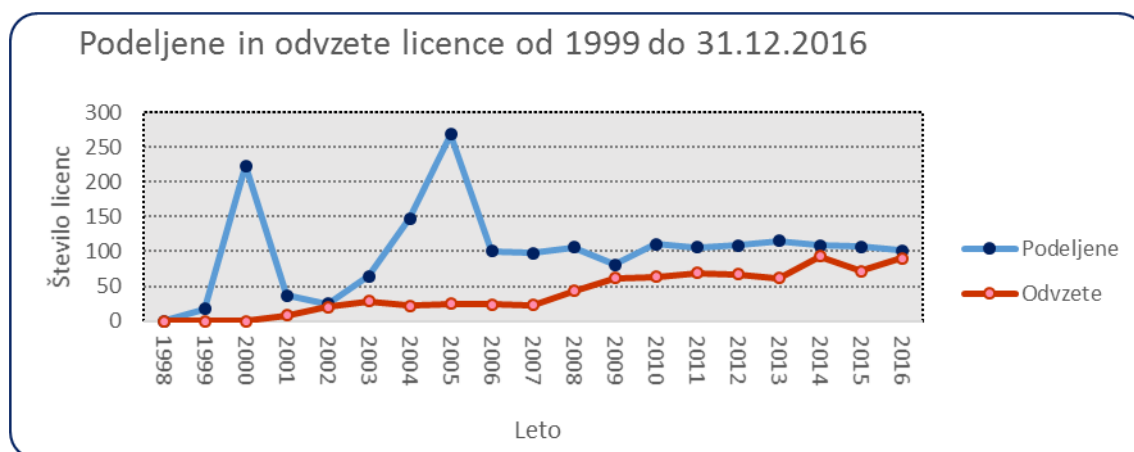
Graf 1: Turistične agencije z licenco v Sloveniji, stanje 31.12.2016

PRILOGA 2
Pregled licenc TA od leta 1999 do 31.12.2016

Leto	Odvzete			Podeljene			Trend	
	Organiziranje	Prodaja	Skupaj	Organiziranje	Prodaja	Skupaj	Kumulativa po letih	Indeksi
1999	0	0	0	8	9	17	17	100
2000	0	0	0	94	129	223	240	1412
2001	7	1	8	15	22	37	277	115
2002	12	8	20	12	13	25	302	109
2003	18	10	28	29	35	64	366	121
2004	15	7	22	61	87	148	514	140
2005	13	12	25	122	147	269	783	152
2006	12	12	24	46	54	100	883	113
2007	12	11	23	48	50	98	981	111
2008	22	21	43	51	55	106	1087	111
2009	29	33	62	39	42	81	1168*	107
2010	31	32	63	52	59	111	1279	109
2011	33	36	69	52	54	106	1385	108
2012	28	39	67	51	58	109	1494	108
2013	29	33	62	55	60	115	1609	108
2014	43	50	93	54	55	109	1.718	107
2015	34	38	72	50	57	107	1.825	106
2016	41	49	90	46	55	101	1.926	106

Tabela 2: Pregled licenc TA od leta 1999 do decembra 2016

V številu podeljenih licenc (kumulativa po letih) so zajete licence turističnih agencij, ki so po petih letih podaljšale licenco za nedoločen čas.

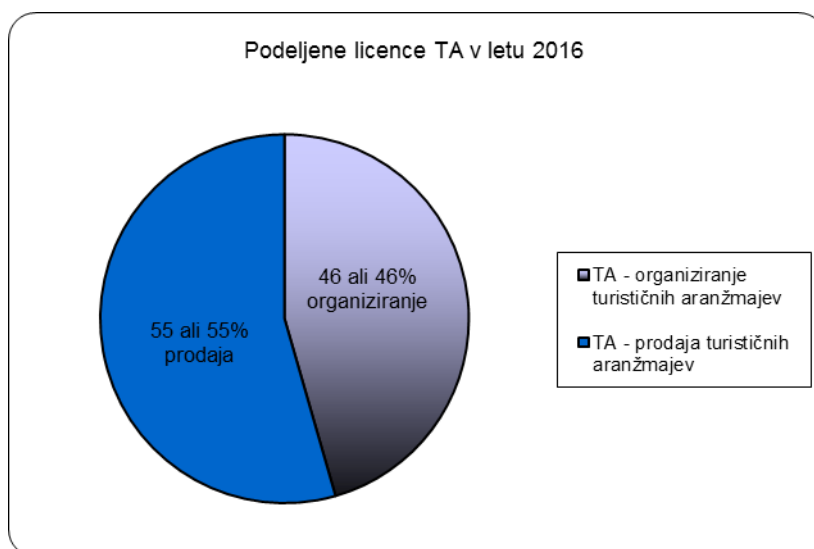

Graf 2: Pregled licenc TA od leta 1999 do 31.12.2016

PRILOGA 3

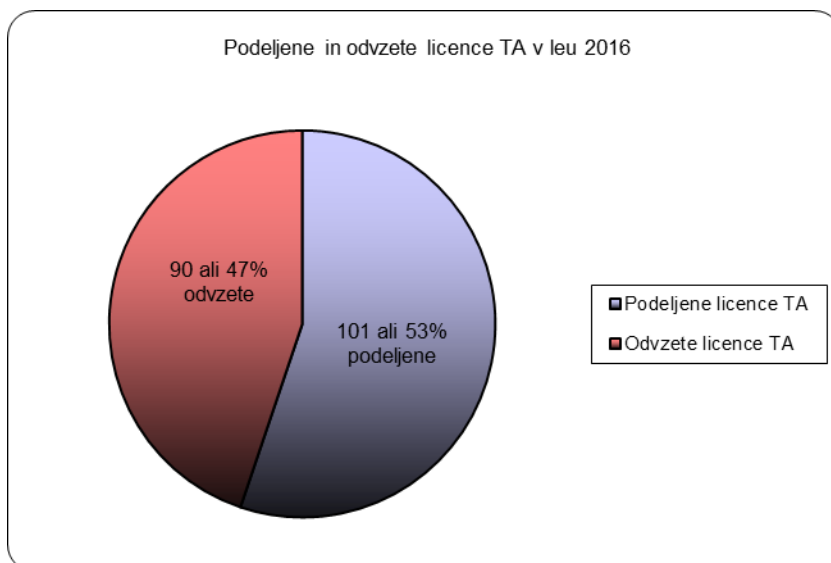
Podeljene in odvzete licence TA leta 2016

	Podeljene licence			Odvzete licence
	na seji	pogojno	skupaj	
Podeljene licence za prodajo	36	19	55	49
Podeljene licence za organiziranje	30	16	46	41
Skupaj organizatorji in agenti	66	35	101	90

Tabela 3: Licence za organiziranje in prodajo turističnih aranžmajev leta 2016

Graf 3a: Razmerje med poddeljenimi licencami za organiziranje in prodajo leta 2016

Graf 3b: Razmerje med poddeljenimi in odvzetimi licencami TA leta 2016

PRILOGA 4

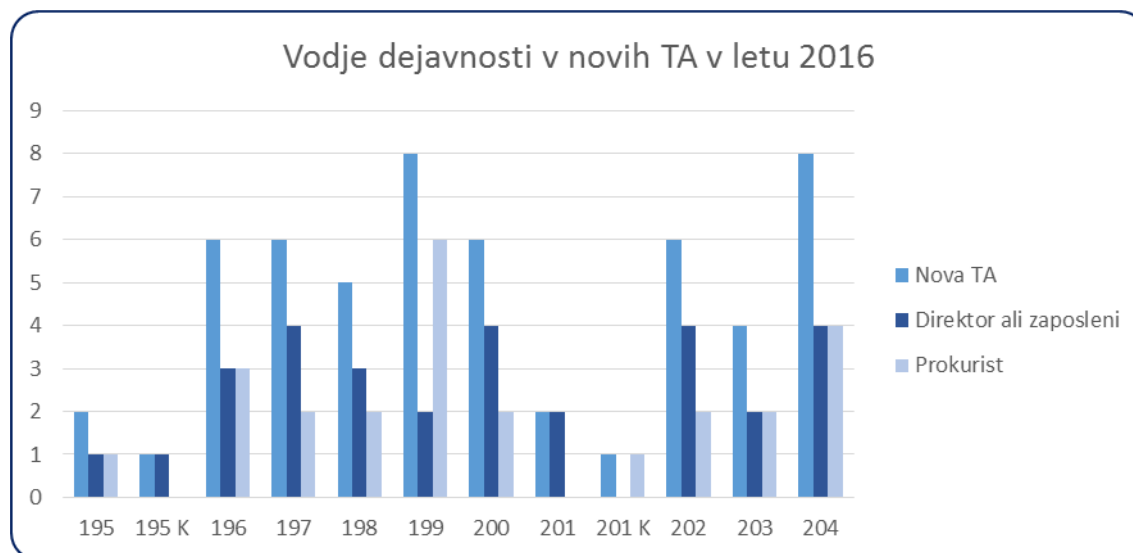
Vodje dejavnosti v novih TA leta 2016

Seja	Nova TA	Direktor zastopnik* ali zaposlena oseba	Prokurist**
195	2	1	1
195 K	1	1	/
196	6	3	3
197	6	4	2
198	5	3	2
199	8	2	6
200	6	4	2
201	2	2	/
201 K	1	/	1
202	6	4	2
203	4	2	2
204	8	4	4
Skupaj	55	30	25
Skupaj v %	100 %	55 %	45 %

Tabela 4: Vodje dejavnosti v novih TA leta 2016

* - Direktor ali zastopnik nista zaposlena v vseh TA

** - Prokurist ni zaposlen v TA

Graf 4: Vodje dejavnosti v novih TA leta 2016

PRILOGA 5

Pregled sej Komisije za licence od 01.01.2016 do 31.12.2016

Seja	Datum	Število vlog in sprememb	Zavrnjene vloge	1. Podeljene licence na seji		2. Podeljene licence pogojni sklep		Podeljene licence skupaj	Odvzete licence		Odvzete licence skupaj	Pozivi TA za podaljšanje zavarovanj*
				organiziranje	prodaja	organiziranje	prodaja		O+A	organiziranje		
195	19.01.2016	15	5	1	1	1	1	4	5	6	11	120
195 K	25.01.2016	1	/	1	1	/	/	2	/	/	/	/
196	18.02.2016	15	1	4	5	1	1	11	4	3	7	116
197	23.03.2016	21	1	2	3	3	3	11	7	11	18	99
198	20.04.2016	26	3	3	3	2	2	10	8	15	23	84
199	25.05.2016	19	3	4	4	4	4	16	5	6	11	67+69 jun
200	05.07.2016	15	3	4	3	3	3	13	3	1	4	54
201	23.08.2016	12	3	2	2	/	/	4	5	3	8	46
201 K	26.8.,13.9.	2	/	1	1	/	/	2	/	1	1	69 sep
202	28.09.2016	12	3	1	4	1	2	8	/	/	/	49 okt
203	04.11.2016	10	3	1	2	1	2	6	1	1	2	36
204	06.12.2016	15	2	6	7	/	1	14	3	2	5	80
Skupaj		163	27	30	36	16	19	101	41	49	90	889

Tabela 5: Pregled sej Komisije za licence od januarja do decembra 2016

* upoštevani so pozivi brez urgenc za zamudnike

